

Święto Niepodległości

1918 - 2020

Polska znika z mapy Europy

- W wyniku 3 rozbiorów, w 1795r., Rzeczpospolita Polska straciła niepodległość po 829 latach państwowości.
- Rozbiory zmieniły oblicze Europy Wschodniej raz na zawsze oraz doprowadziły do wzrostu potęgi 3 mocarstw: Rosji, Austrii i Prus. Sytuacja zmieniła się dopiero po 123 latach

Napoleon daje nadzieję

- W 1797 r. grupa emigrantów przebywających we Francji otrzymała zgodę na utworzenie Legionów Polskich. Nowo powstałe Legiony zostały wysłane do Włoch, gdzie walczyły przeciwko Austrii pod dowództwem gen. Jana Henryka Dąbrowskiego. Podlegały rządowi Republiki Lombardzkiej.
- W tym samym roku Józef Wybicki napisał „Pieśń Legionów Polskich we Włoszech”, która obecnie jest naszym hymnem pod nowym tytułem „Mazurek Dąbrowskiego”.
- Polacy przez 4 lata walczyli we Włoszech. W 1801 r. po zawarciu pokoju francusko-austriackiego część legionistów została wysłana do San Domingo, gdzie większość z nich straciła życie.
- W 1806 r. pod Jeną armia francuska pokonała wojska pruskie, a w Wielkopolsce na wezwanie gen. Dąbrowskiego wybuchło powstanie.

Napoleon daje nadzieję

- Rok później, w 1807 r. Napoleon zawarł w Tylży pokój z Rosją. Na jego mocy utworzono Księstwo Warszawskie, w którego skład weszły ziemie II i III zaboru pruskiego.
- W tym samym roku Napoleon nadał Księstwu Warszawskiemu konstytucję. Natomiast w 1808 r. na jego terenie wprowadzono Kodeks Napoleona.
- Księstwo Warszawskie było niepodległe, ale w ścisłym sojuszu z Francją. Polscy żołnierze wspomagali francuską armię.
- W 1812 r. Polacy zamieszkujący Księstwo Warszawskie wspomagali Napoleona w wyprawie do Rosji. Po klęsce Bonapartego w 1815 r. decyzją kongresu wiedeńskiego Księstwo Warszawskie przestało istnieć.

Powstanie listopadowe

- W nocy z 29 na 30 listopada (Noc Listopadowa) w Warszawie wybuchło Powstanie Listopadowe, którego walki miały miejsce na terenie Królestwa Polskiego oraz części ziem zabranych. O wybuchu powstania zdecydowało ostatecznie łamanie przez cara konstytucji oraz chęć wysłania polskiego wojska za granicę. Członkowie Sprzysiężenia Wysockiego (organizacji powstańczej skupiającej młodych oficerów) dowiedzieli się także o swojej dekonspiracji. Pomimo braku pomocy ze strony arystokracji oraz starszyny wojskowej, a także słabemu przygotowaniu, dzięki ludowi Warszawy udało się wyzwolić im miasto.
- Na czele powstania stanął Rząd Tymczasowy. Naczelnym Wodzem został Józef Chłopicki. Starał się on porozumieć z carem, lecz nie przyniosło to skutku. Z tego powodu sejm Królestwa Polskiego zdecydował się zdetronizować cara, (również wtedy ustalił polskie barwy narodowe) tym samym ogłaszając niepodległość. Walka z zaborcom cieszyła się dużym poparciem ze strony narodu, jednak powstańcy nie uzyskali pomocy zagranicznej.
- W lutym 1831 r. wkroczyło wojsko rosyjskie. Nastąpiły walki zbrojne przeciwko zaborcy prowadzone zarówno przez wojsko jak i oddziały partyzanckie. Doszło do: nierozstrzygniętego boju o Olszynkę Grochowską, paru bitew wygranych przez Polaków wygranej przez Rosjan bitwy pod Ostrołęką a następnie zdobycia przez nich Warszawy. Powstanie zakończyło się klęską Polaków.

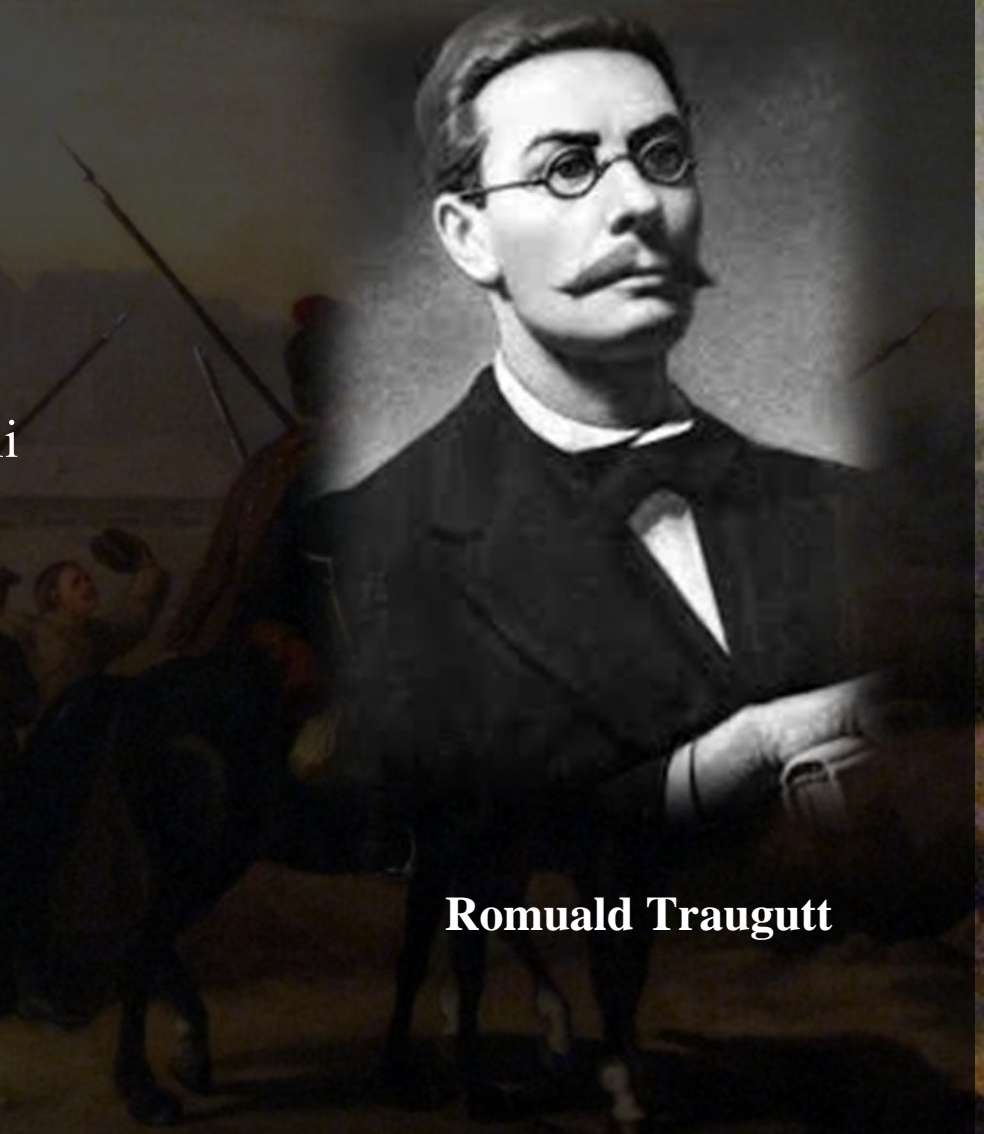
Powstanie Styczniowe

- Przygotowania do powstania trwały już od 1861 roku. Bezpośrednim powodem jego wybuchu było ogłoszenie przez władze carskie poboru do wojska. Powstanie styczniowe było najdłuższym powstaniem narodowym w dziejach Polski, trwało ok. 1,5 roku. Rozpoczęło się w nocy z 21 na 22 stycznia 1863 roku.
- Miało formę walki partyzanckiej, jednak w założeniu miała ona być walką regularną. Według planów faza partyzancka miała być krótka. Okazało się jednak, że przeciwnik jest na tyle silny, iż powstańcy mogli opanować miasteczka i wsie, gdzie ogłaszali Manifest Rządu Narodowego i prowadzili werbunek do wojska, najwyżej na kilka dni. Największe nasilenie walk miało miejsce od wiosny do jesieni 1863 r. Potem zaczęło słabnąć, ze względu na zbyt dużą dysproporcję sił. Szacuje się, iż ogółem do lata 1864 roku stoczono ok. 1200 potyczek.
- Symbolicznym końcem powstania była egzekucja członków Rządu Narodowego, m.in. Romualda Traugutta - ostatniego dyktatora powstania, straconego na stokach cytadeli w Warszawie.
- Powstanie objęło tereny Królestwa Polskiego, Litwy oraz części Kresów

Powstanie Styczniowe

- Skutkami powstania styczniowego były wzmożone represje skierowane w Polaków od strony władz carskich, polityka rusyfikacyjna, a także upadek miast, które najbardziej sprzyjały rebelii
- Powstanie styczniowe miało być rewolucją obejmującą cały naród. W Deklaracji Rządu Narodowego, by poruszyć ów naród, zapowiedziano uwłaszczenie chłopów. Chłopi pozostali bierni, gdyż w owym czasie istniał mur kulturowy między miastem a wsią.
- Osiągnięcia militarne były niewielkie, natomiast te na polu cywilnym i administracyjnym - imponujące. Fenomenem powstania styczniowego było tajne, podziemne państwo. W trakcie działania państwa podziemnego rozpoczęto zbieranie regularnych podatków na cele wojskowe, do jego działania przyczynili się także księża oraz Polscy urzędnicy rządu carskiego.

Romuald Traugutt

Powstanie Krakowskie

Po niepowodzeniach wcześniejszych zrywów narodowych zaczęto brać pod uwagę rolę chłopów w walkach powstańczych i to na nich chciano oprzeć Powstanie w Krakowie. W zamian za pomoc, utworzony tam Rząd Narodowy Rzeczypospolitej Polskiej obiecał uwłaszczenie chłopów przydzielenie im ziemi i utworzenie warsztatów narodowych.

Ten zamiar jednak nie powiódł się, gdyż głoszeniem obietnic wśród najniższej warstwy społeczeństwa zajęła się jedynie niewielka garstka ludzi, wśród nich m.in. patron naszej szkoły - Edward Dembowski. 26 lutego 1846 roku doszło do bitwy pod Gdowem, jedyne starcia zbrojnego powstania.

Pojedynczy oddział powstańczy został tutaj skutecznie zatrzymany przez Austriaków, wspieranych przez chłopów.

Na drugi dzień Edward Dembowski rozpoczął procesję z krzyżem do Podgórza na czele tłumu, aby wzbudzić w chłopach zginął jednak wskutek ostrzelania przez Austriaków. 3 marca, wojsko wkroczyło do Krakowa kończąc krótki zryw.

Wskutek nieudanego, fatalnie przygotowanego powstania krakowskiego, władze austriackie na dużą skalę zgermanizowały okolicę Krakowa. Następnie wolna republika została włączona do Austro-Węgier

Strajk we Wrześni

- W 1901 r. uczniowie we wrześni sprzeciwili się nauczania religii w języku niemieckim (wcześniej był to jedyny przedmiot, który mógł być nauczany w języku polskim). Przywódcą duchowym strajku był ks. Jan Laskowski. Do najgłośniejszych skutków bojkotu doszło 20 maja 1901 r. kiedy dzieci za odmowę odpowiedzi w języku obcym zostały skazane na karę chłosty.
- Następstwem strajku był proces gnieźnieński w którym zostali pozwani zarówno uczniowie jak i ich rodzice. O tym jak ważna była dla ludzi nauka religii w języku polskim, opowiedziała przesłuchiwana p. Gadzińska, która zapytana o to czy to nie jest obojętne w jakim języku uczą się jej dzieci odpowiedziała:
- *“Nie! bo dzieci w niemieckim języku nie rozumieją religii, jak się to sama na swoich dzieciach przekonałam. Religia jest nas, biednego ludu, całą pociechą, całą nadzieją w lepszą przyszłość, całym majątkiem ! Gdy religii udzielano w języku polskim , to wiedziałam , czego się dzieci moje uczą i cieszyłam się z tego , gdy na wieczór mogłam z dziećmi usiąść przy stole i razem z nimi i katechizm i historię świętą przechodzić. Serce mi rosło, bo i sama rozumiałam, a dziś, ani ja, ani dzieci nie rozumiemy tego, co uczą!”*

Podczas procesu gnieźnieńskiego na kary pozbawienia wolności od 2 miesięcy do 2,5 roku skazano 25 osób. Pomimo tego wyroku, na wzór dzieci z Wrześni strajk rozpoczęły także inne szkoły.

Szkoła we
Wrześni

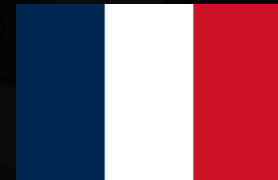
Po wielu nieudanych próbach odzyskanie niepodległości i wielu nieudanych powstaniach narodowych, po ponad stu latach, pojawiła się w końcu nadzieja na odzyskanie niepodległości...

Trójprzymierze i Trójporozumienie

Jednym z warunków odzyskania niepodległości przez Polskę było zwrócenie się przeciwko sobie mocarstw zaborczych. Dopóki bowiem ich interesy były wspólne, trudno było liczyć na wzruszenie funkcjonującego ponad 100 lat statusu quo. Zawarcie dwóch sojuszy - Ententy z jednej strony, obejmującej Rosję, Wielką Brytanię oraz Francję i sojuszu państw centralnych obejmującego Cesarstwo Niemieckie, Austro-Węgry, Włochy, Bułgarię i Imperium Osmańskie, mocno nadwyreżyło jedność państw zaborczych. Fakt, że wybuchła wojna i zaborcy zwrócili się przeciw sobie, mocno zwiększył i pośrednio doprowadził do odzyskania niepodległości przez Polskę

VS

Piłsudski VS Dmowski

W roku 1907 wraz z nasilającymi się niesnaskami politycznymi w Europie, zaczęły się pomysły Polaków na wypadek zapowiadającej się wojny. Głównymi ich twórcami było środowisko Endeckie i Socjalistyczne:

SOCJALIŚCI

Józef Piłsudski uważał że największą korzyścią dla Polaków będzie współpraca z Państwami Centralnymi.. Planowali oni za pomocą Austrii stworzyć niepodległe państwo Polskie. Za plan b wzięli stworzenie Austro-Polsko-Węgier. Od roku 1914 rozpoczęli formowanie Legionów Polskich. Jednak od 1917 roku stosunki z Austrią zaczęły się pogarszać z powodu prawdopodobnej klęski Państw centralnych, w wyniku czego, Legiony odmówiły współpracy i zostały rozwiązane.

ENDECJA

Roman Dmowski, uważał że największym wrogiem Polski są Niemcy. Twierdził on, że sojusz z Państwami Centralnymi nie przyniesie żadnych korzyści. Dlatego pokładał on nadzieje w Rosji. Chciał on za pomocą Rosji, utworzyć niepodległe państwo polskie pod panowaniem Romanowów.

Piłsudski VS Dmowski

Zaangażowanie tych dwóch osobistości jak również wielu innych, doprowadziło że „Sprawą Polską”, zaczęły się interesować mocarstwa zachodnie. Polskie legiony, jak i inne formacje wojskowe zaczęły zajmować kraj, a pierwsze organizacje rządowe rozpoczęły swoją działalność

14 punktów Wilsona

- 8 stycznia 1918 r. ówczesny prezydent Stanów Zjednoczonych, Thomas Woodrow Wilson w orędziu do Kongresu przedstawił program pokojowy. Realizacja 14 postulatów i działań w nim zawartych miała zapewnić sprawiedliwszy świat po I Wojnie Światowej i zapobiec wybuchowi kolejnej.
- Dla Polaków najważniejszy był punkt 13, który mówił o utworzeniu niepodległego państwa polskiego z dostępem do morza na terenach zamieszkiwanych bezsprzecznie przez większość polską.

“XIII. The independent Polish State should be erected which should include the territories inhabited by indisputably Polish populations, which should be assured a free and secure access to the sea, and whose political and economic independence and territorial integrity should be guaranteed by international covenant.”

Depesza do władz mocarstw notyfikująca powstanie Państwa Polskiego, 16.11.18

Jako Wódz Naczelny Armii Polskiej pragnę notyfikować rządowi i narodowi wojującym i neutralnym istnienie Państwa Polskiego Niepodległego, obejmującego wszystkie ziemie zjednoczonej Polski. Sytuacja polityczna w Polsce i jarzmo okupacji nie pozwoliły dotychczas narodowi polskiemu wypowiedzieć się swobodnie o swym losie. Dzięki zmianom, które nastąpiły w skutek świetnych zwycięstw armii sprzymierzonych – wznowienie niepodległości i suwerenności Polski staje się odtąd faktem dokonanym. Państwo Polskie powstaje z woli całego narodu i opiera się na podstawach demokratycznych. Rząd Polski zastąpi panowanie przemocy, która przez sto czterdzieści lat ciążyła nad losami Polski – przez ustrój zbudowany na porządku i sprawiedliwości. Opierając się na Armii Polskiej pod moją komendą, mam nadzieję, że odtąd żadna armia obca nie wkroczy do Polski, nim nie wyrazimy w tej sprawie formalnej woli naszej. Jestem przekonany, że potężne demokracje Zachodu udzielą swej pomocy i braterskiego poparcia Polskiej Rzeczypospolitej Odrodzonej i Niepodległej.

Wódz Naczelny, Józef Piłsudski

Źródła

<https://www.moremaiorum.pl/eugeniusz-bodo-czyli-jak-pol-polak-pol-szwajcar-zostal-hitlerowskim-szpiegiem/>

<https://www.polsatsport.pl/wiadomosc/2017-07-31/85-lat-temu-janusz-kusocinski-zdobył-złoty-medal-olimpijski/>

<https://www.wydawnictwomiles.pl/sklep/patriotiki/wpinki-i-odznaki/orzel-wz-19-przypinka-ii/>

<https://viva.pl/ludzie/newsy/pola-negri-hanka-ordonowna-czyli-ikony-stylu-w-niepodleglej-polsce-31654-r3/>

<http://sportowcydlaniepodleglej.pl/sport-ktory-wyprzedzil-niepodleglosc-o-kulturze-fizycznej-w-ii-rzeczypospolitej/>

<https://wikipedia.pl>

<https://flipbook.nowaera.pl/dokumenty/Flipbook/Wczoraj-i-dzis>

<https://dzieje.pl/aktualnosci/rocznica-wybuchu-powstania-listopadowegohttps://www.e-historia.com.pl/125-szkola-podstawowa-notatki-z-historii-szkola-podstawowa-notaki-historia-szkola-podstawowa-historia-notatki-szkola-podstawowa/historia-notatki-z-historii-dla-szkoly-podstawowej-historia-szkola-podstawowa/klasa-6/3232-7-5-legiony-polskie-we-wloszech>

Obrazy i dźwięk

Mapa w tle 13, www.histmag.com

Tło w 5 Marcin Zaleski, Cykl Listopadowy, Wzięcie Arsenau, 1830[1]

Tło w 8 Barbakan i Brama Floriańska na litografii z połowy XIX wieku /*Muzeum Literatury /East News*

Reszta obrazów map i grafik pochodzi z Wikipedii

Muzyka w 1 - <https://www.youtube.com/watch?v=oZNu908JI6Q>

Muzyka w 2,3 – Mazurek Dąbrowskiego, Józef Wybicki

Głos w 13 – polskie radio, jedynka <https://www.youtube.com/watch?v=df4QmKD1Q5g&t=116s>

Autorzy

Tekst:

Aleksandra Izydorczyk

Ida Durbacz

Daria Luszawska

Zosia Kokot

Maja Kierzkowska

Magda Wacławczyk

Zosia Smołka

Iga Śmietańska

Mateusz Miodyński

Opracowanie graficzne i dźwiękowe – Mateusz Miodyński

ID